

TRYGGE SAMFUNN

TIDSSKRIFT FOR KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP (KFB) NR 4 2013

Tema:

Fremtidens beredskap

- Risikoforståelse avhengig av kompetanse
- Framtidens Forsvar
- Sivilforsvaret trenger friske penger

Spenning

STYRELEDER ANNE-LISE JOHNSEN

Det er så mange slags spenning i livet. Ny regjering på ny plattform er en av dem. Det skal bli interessant å se hvilke tanker og meninger som dukker opp fra nye politiske farger. Kan det være mulig at noe helt nytt dukker opp i Justis- og beredskapsdepartementet eller vil den nye forsvarsministeren tenke helt nytt om de frivillige organisasjonene som taler forsvarssak?

Vi kan altså ha så mange slags forventninger og bekymringer. Det er faktisk ganske viktig å følge med på hva som skjer rundt oss og det er helt klart viktig for deg og meg hva det tenkes på nasjonalt plan i alle departementer og direktorater. Et blad som dette du leser i nå har en stor betyd-

ning for å bidra til kunnskapsspredning om det landet vi bor i på minst ett område. Beredskap. Vi har nå tatt for oss store tema og vanskelige sektorer over noen tid. Nå er vi ved kjernevirksomheten for deg og meg.

En hver lenke blir ikke sterkere enn det svakeste leddet sies det og det er nok sant, men det er også sant at du er din egen lykkes smed. Det jeg vil fram til er at til sjuende og sist er du en av de viktigste faktorene i ditt liv og i livet til dine nære. Du kan utgjøre en forskjell og det gjør nok du om du leser dette bladet og skaffer deg løpende informasjon om ditt lokalsamfunn, din region og din nasjon.

Også vi når det blir krevet...

En kamp om erkjennelse

REDAKTØR JAN ERIK THORESEN

Vi blir stadig minnet om hvor sårbart livet er. Så lite det skal til før det gode vendes til sorg og savn. Meningsløse drap og voldshandlinger, ulykker som rammer barn og unge på sjø og vei, flom og ras som utsletter alt det en familie har bygget opp. Uønskede hendelser inntreffer brått og uten forvarsel. De skadelidte sitter igjen med spørsmål de kanskje aldri får svar på. Hvorfor? Hvordan? Hva gikk galt?

Hverken enkeltmennesket eller samfunnet kan forebygge seg ut av alt. Men vi kan gjøre noe med det vi kan gjøre noe med. Først og fremst må vi erkjenne at en ulykke sjelden kommer alene. At det ikke er noen garanti for at ikke et nytt kraftig terrorangrep igjen kan ramme landet eller at et ukjent virus kan utløse en pandemi. Kjennermerket på et robust samfunn er

at det er forberedt. At det ligger en realistisk erkjennelse i bunnen og at denne erkjennelsen materialiserer seg gjennom øvelser på situasjoner vi kan forvente å stå overfor. Beredskaps-spørsmål må stå på dagsorden hver dag, hver time, hvert minutt.

For de fleste av oss er det ubehagelig å bli minnet om at det til syvende og sist er oss selv dette gjelder. Hvis det oppstår en brann, blir det brått veldig viktig. Men før det brant ble alle advarsler sett på som utidig mas. Det ser ut til at vi må stå overfor et fullbyrdet faktum før vi lærer. I vår travle hverdag der de fleste har sin oppmerksomhet rettet mot Facebook, Twitter og alle slags digitale duppeditter sitter erkjennelsen langt inne.

Det er den største utfordring for fremtidens beredskap.

Utgiver
Kvinnens Frivillige Beredskap (KFB)

Besøksadresse: Skippergt. 17
Postadresse: Pb 694 Sentrum 0106 OSLO
Internett: www.kfb.no
E-post: kfb@kfb.no
Telefon: 22 47 82 60
Faks: 22 42 85 52

Redaktør
Jan Erik Thoresen
E-post: redaksjon@kfb.no
Mobil: 908 31 362

Redaksjonskomité
Anne-Lise Johnsen, Hanne G. Garder
og Jan Erik Thoresen

Utgivelser
Tidsskriftet utgis fire ganger i året
Opplag: 7 300 eks.

ISSN 1890-5285

Abonnement
Tidsskriftet sendes gratis til interesserte.
Abonnement kan tegnes ved å sende en melding til sekretariatet i KFB.

Innhold
Stoff fra tidsskriftet eller våre websider kan brukes fritt ved angivelse av kilde. Artikler og debattinnlegg sendes redaksjonen. De som ønsker innsendt stoff og bilder i retur må angi returadresse tydelig. Innholdet i signerte artikler står for forfatterens eget syn, og representerer nødvendigvis ikke KFBs offisielle mening.

Grafisk produksjon
Design: Aina Griffin
Layout: Sandvik design
Trykk: 07 Gruppen
Forsidefoto: NSM

KFB har som formål å styrke landets beredskap ved å:

Spre opplysning om Norges totalforsvar og beredskap.

Arbeide for å styrke det sivile samfunns muligheter til å møte krisesituasjoner i fred eller krig.

Søke å høye og samordne medlemsorganisasjonenes innsats i beredskapssammenheng.

Fremme samarbeidet mellom disse organisasjonene og beredskapsmyndighetene.

KFB vil arbeide for å gjøre det norske samfunnet mer robust og mindre sårbart i en krisesituasjon, med vekt på kvinners perspektiv.

aktuell:

Oberst Ingrid Gjerde,
sjef for Krigsskolen

– Vi må ha en innovativ kultur

– Å utdanne fremtidens offiserer er noe av det mest meningsfylte en kan tenke seg. Jeg går til oppgaven med stor ydmykhet, sier oberst Ingrid Gjerde, som nå er Krigsskolens nye sjef. – Mine forgjengere har skapt et solid fundament å bygge videre på. Evnen til å fornye vil hele tiden være en utfordring, sier hun.

AV JAN ERIK THORESEN

A utdanne fremtidens offiserer er noe av det mest meningsfylte en kan tenke seg. Jeg går til oppgaven med stor ydmykhet, sier oberst Ingrid Gjerde, som nå er Krigsskolens nye sjef.

– Mine forgjengere har skapt et solid fundament å bygge videre på. Evnen til å fornye vil hele tiden være en utfordring, sier hun.

FREMTIDENS LEDERE

– Krigsskolen er en god organisasjon å komme til. Mine forgjengere har skapt et solid fundament å bygge videre på. Jeg er glad for at jeg har fått muligheten til å føre Krigsskolen videre. Alle epoker har sine utfordringer. Det norske samfunn og verden for øvrig er i stadig endring så vel sikkerhetspolitisk som teknologisk. Kravene til fremtidens offiserer speiles til enhver tid av hva som skjer rundt oss. Derfor må Krigsskolen omfattes av en innovativ kultur. De som utdannes her, utdannes med sikte på at de skal inneha lederstillinger i fremtiden, forteller Ingrid Gjerde.

Hun påpeker at skolen skal rekruttere, utdanne og utvikle offiserer som skal forvalte sitt samfunnsoppdrag profesjonelt i alle henseende.

– Det verdigrunnlag skolen bygger på er respekt for menneskeverdet. Dette skal komme til uttrykk både i holdninger og handlinger. Derfor er det grunnleggende at alle

viser anerkjennelse og respekt for hverandre. Krigsskolen skal være en arena der både lærere og studenter spiller hverandre gode. Å være en god leder innebærer at en må kunne skape en arena der alle trives og positivt bidrar til å oppnå målsettingen, sier oberst Gjerde.

Foto: Aksel Estensen, Krigsskolen.

– MANGFOLD OG ULIK ERFARINGSBAKGRUNN

Her på Krigsskolen har vi hele spektret av fagmiljøer. Jeg er opptatt av at vi får et mangfold av offiserer, både kvinner og menn, som får en god ballast med seg når de er ferdig med utdanningen. Det brede fagmiljøet gjør at fremtidens offiserer får nærhet og innsikt i ulike profesjoner, noe som er svært nyttig med tanke på det samspill alle våpengrener i Forsvaret er en del av, understreker Ingrid Gjerde.

ANSVAR OG MOT

Forsvaret er gitt tillit til å forvalte samfunnets ytterste maktmidler. Det krever ansvarlighet når oppdragene skal løses.

– Ja, ansvarlighet er et nøkkelord. Utdanningen ved Krigsskolen skal stimulere den enkeltes evne og vilje til å ta ansvar for de oppdrag en til enhver tid skal løse. Ansvarlighet kommer til syne gjennom veloverveide handlinger, ord og valg, så vel i skolehverdagen som i operasjoner. Krigsskolen skal bidra til å skape glede over å ha ansvar. Så kommer en ikke utenom det faktum at det kreves mot i gitte situasjoner. Skolen skal være en arena for å oppøve mot til å utfordre egne grenser, etablerte oppfatninger og vante forestillinger, men også reflektere over hvordan vi skal forberede oss fysisk og mentalt på de mest risikofylte oppdrag. Å utfordre etablerte sannheter krever mot, evne og vilje. Ikke minst kreves det mot til å stå for egne valg, sier Gjerde.

UTDANNING PÅ HØYT NIVÅ

Krigsskolen er Hærens kompetansesenter innen lederutvikling og fysisk fostring.

– Dette setter selvsagt store krav til solid profesjonskompetanse hos dem som underviser. Her er Krigsskolen meget godt forspent. Mine medarbeidere har ikke bare god profesjonskompetanse og akademisk tyngde, men også entusiasme for oppgavene. Når pensum i tillegg baserer seg på anerkjent forskning er det ingen overdriivelse å si at den skoling kadettene ved Krigsskolen får, gjør dem særdeles godt skikket til å bekke fremtredende lederstillinger i Forsvaret, sier oberst Ingrid Gjerde.

POSITIVE TIL TILSYNSETATENE

For første gang er det utført en felles brukerundersøkelse om tilsynsetatenes arbeid. I alt åtte av ti virksomheter melder tilbake at de er fornøyde.

Brakerundersøkelsen, som ble gjennomført første kvartal i år, omfatter seks av tilsynsetatene i Norge. Disse er Arbeidstilsynet, Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap, Miljødirektoratet, Næringslivets sikkerhetsorganisasjon, Petroleumstilsynet og Statens strålevern.

Undersøkelsen viser at ni av ti sier de fikk god informasjon i forbindelse med tilsynene. I tillegg svarer mange at besøket fra tilsynsetatene gir erfarings- og kunnskapsutveksling og derigjennom bidrar til å bedre HMS-arbeidet i virksomheten. Seks av ti mener at felles tilsyn var tidsbesparende. I alt svarte 367 av 1017 respondenter. Det er Arbeidstilsynet som har ansvaret for å koordinere samarbeidet mellom alle tilsynsetatene.

– Tilsynsmyndighetene arbeider for økt trygghet for arbeidstakerne, samfunnet og miljøet. Derfor er det positivt at undersøkelsen viser at virksomhetene selv mener at våre tilsyn bidrar til et bedre helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Det er jo i selve virksomheten en vet hvor skoen trykker, og det er her en best kan sette inn forebyggende tiltak, sier Arbeidstilsynets direktør, Ingrid Finboe Svendsen, i en kommentar.

FRIVILLIGHETEN STYRKER BEREDSKAPEN

Et trygt og robust samfunn krever stort engasjement av de frivillige organisasjoner. DSB har inngått samarbeidsavtaler med Norges Røde Kors og Redningsselskapet.

Avtalene legger opp til at samarbeidet styrkes både sentralt og lokalt og at en ser for seg jevnlig møter på ledernivå. I DSB legges det vekt på at avtalene skal komme samfunnet til gode gjennom et synlig samarbeid der alle tar ansvar for å ivareta et trygt og robust samfunn.

ÅRLIG KONFERANSE

– Vi ønsker oss en årlig konferanse der den profesjonelle delen av frivilligheten og andre rednings- og beredskapsinstanser kan sette seg ved samme bord for å dele erfaringer og finne løsninger som gjør det lettere å samhandle når uønskede hendelser inntreffer. Slik det er nå ligger ansvaret så spredt at vi mister oversikt og dermed går glipp av viktig kapasitet. Redningsselskapet er en profesjonell organisasjon som i tillegg har mange frivillige. Det gir dem en særstilling i det beredskapsarbeidet vi legger opp til i fremtiden, sier direktør Jon A. Lea i DSB.

KAN BISTÅ LOKALE BRANNKORPS

– At DSB nå kommer frem til konkrete, praktiske forslag til hvordan de kan bruke vår beredskapskapasitet er like viktig som konferanser. Vi har eksempelvis stor kapasitet til å bistå lokale brannkorps kysten rundt med slukking, siden de fleste av våre skøyter er dimensjonert og trent for nettopp slike oppdrag. I sommer bisto vi ved flere gress-, hytte- og husbranner langs kysten, sier generalsekretær Rikke Lind i Redningsselskapet.

ØVET PÅ KJEMPESKRED I BARENTS RESCUE

Hva skjer når et massivt fjellskred med påfølgende tsunami utløses i Lyngen i Troms? Dette var scenarioet for øvelse Barents Rescue.

Under øvelsen ble det også trent på tunnelbrann.

tuasjon i samarbeid med de andre landene, sier kommandørkaptein Tom Andersen ved øvingsavdelingen til Forsvarets operative hovedkvarter.

Han deltok på øvelsen fra operasjonscenteret til Forsvaret på Reitan.

MANGE ØVINGSPUNKTER

Under øvelsen ble det trent på at store deler av innbyggerne i området ble evakuert. Det ble også øvet på tunnelbrann, steinras ved tunnelåpning, leirras, teltbrann i ungdomsleir, kanovelt og savnede ungdommer i fjellet.

– En så stor øvelse som Barents Rescue sørger for at en får øvet hele kjeden, fra innsatspersonell og blålysetatene til alle forvaltningsnivåene lokalt, regionalt og sentralt. I tillegg øves bistand fra våre naboland, oppsummerer DSB-direktør Jon A. Lea

Foto: DSB

Barents Rescue-øvelsen er en felles beredskapsøvelse for landene i Barentsregionen. Norge, Sverige, Finland og Russland deltar på øvelsen, som har vekslet på å bli ledet av norske og russiske myndigheter. Barents Rescue er blitt avholdt annethvert år siden 2001.

REALISTISK SCENARIO

Direktoratet for Samfunnsikkerhet og Beredskap (DSB) hadde lagt opp til en krevende øvelse i Lyngen. Nordnes-

fjellet beveger seg med noen få centimeter i året og blir kontinuerlig overvåket med avansert utstyr av bl.a. Åknes/Tafjord Beredskap og Nordnorsk Fjellovervåking. Det kan få store konsekvenser for befolkningen i kommunen og nabokommunene om fjellmassivet skulle rase ut. Scenarioet for øvelsen var at store steinmasser raste ut i fjorden og forårsaket en flodbølge.

Scenarioet var svært realistisk. Det var fantastisk å se hvordan samfunnets ressurser kan bistå i en slik si-

VIKTIG FOR FORSVARET

Fra Forsvarets side deltok Bell 412 helikoptre, Sea King-helikoptre, Orion maritimt patruljefly, mannskap fra HV16, Sanitetsbataljonen i Brigade Nord, bidrag fra Kystvakten og Forsvarets operative hovedkvarter. Samlet sett var om lag tusen personer fra Russland, Finland, Sverige og Norge involvert i øvelsen

– Det er viktig at Forsvaret deltar på øvelser der en skal støtte det sivile samfunn, sier kommandørkaptein Tom Andersen.

NY INSTRUKS FOR REDNINGSTJENESTEN

Justis- og beredskapsdepartementet opplyser at Hovedredningscentralenes to operasjonssentraler i Bodø og på Sola slås sammen til en organisatorisk enhet, ledet av en redningsdirektør. Hensikten er å sette Hovedredningscentralene bedre i stand til å ivareta samordningsoppgaver, slik at samordningen mellom offentlige,

private og frivillige organisasjoner styrkes. Dagens instruks for redningstjenesten er senest revidert i 1980. Med den nye instruks reflekteres dagens praksis på en bedre måte samtidig som styringsstrukturen forbedres.

Sentralene i Bodø og på Sola har til nå vært to forskjellige organisa-

sjoner med delt geografisk ansvarsområde. Ved å slå dem sammen til en organisatorisk enhet tydeliggjøres ansvar, oppgaver og roller i redningstjenesten. Samtidig erstattes de to kollektive redningsledelsene ved Hovedredningscentralen med et nasjonalt redningsråd.

Rekorddeltakelse på «Sårbarhetskonferansen 2013»

Temaet «Radikalisering og ekstremisme – hvor står Norge?» samlet 170 personer fra sivil og forsvarsrelatert sektor. – Vi må forvente terrorangrep både hjemme og ute. Dette er ett av de utsagn som kom frem på konferansen.

AV JAN ERIK THORESEN

I regi av Kvinners Frivillige Beredskap og Norges Forsvarsforening var det et svært aktuelt tema som dannede rammen for årets konferanse. Spørsmålet «Radikalisering og ekstremisme – hvor står Norge?» ble belyst fra ulike sider med stort engasjement fra salen. Den tidligere programleder i NRK, Geir Helljesen, ledet konferansen.

ET KILDEBASERT SITUASJONSBILDE

Innledningsvis tegnet forsker Petter Nesser ved Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) et kildebasert situasjonsbilde for Europa. Han tok utgangspunkt i konfliktene i Midt-Østen, som han mente kunne medføre økt terror mot vestlige land. Uforutsigbare scenarier ville også kunne bli en trussel for norske interesser både hjemme og ute. I følge Nesser er det Jihadister og Al-Qaida som utgjør den største trusselen. Disse sprer sin propaganda over sosiale medier som Facebook og Twitter og kommer på den måten i kontakt med likesinnede. Petter Nesser mente også at den høyreekstreme organisa-

sjonen Storm Front hadde et stort voldspotensiale. Undersøkelser viser en økende aktivitet blant høyreekstreme grupper som helhet. Det er registrert terrorkampanjer mot ulike folkegrupper. Ytterliggende enkeltterrorister opererer på begge sider. Nesser opplyste at «ensom-ulv-angrep» utgjør to prosent av angrepene, men at disse er svært vanskelig å avdekke. Han pekte på at Muhammedkarikaturene hadde bidratt til å øke terrorfokuset mot Skandinavia. I følge Nesser er det 500–600 europeere som nå kjemper i Syria, i det alt vesentlige Jihadister. Av disse er 130 fra skandinaviske land, hvorav mellom 20 og 40 er fra Norge.

ARBEIDSLEDIGHET OG DÅRLIGE KONJUNKTURER

Ass. direktør Tom Rykken ved Forsvarets etterretningstjeneste (E-tjenesten) ga en oversikt over E-tjenestens oppgaver med å følge terrortruslen mot norske interesser i utlandet. Han satte søkelyset på den økende arbeidsledigheten og de nedadgående konjunkturer i flere

europiske land og den ustabilitet dette medfører, sosialt sett. Rykken orienterte bl.a. om erfaringene etter angrepet mot Statoils oljeanlegg. Han uttrykte bekymring for hvordan det digitale rom ble benyttet som rekrutteringsarena for ytterliggende grupper.

ØKT REISEVIRKSOMHET EN HOVEDUTFORDRING

Sjefen for PST, Benedicte Bjørnland, ga en oversikt over terrortruslen i Norge. Hun uttrykte stor uro over utviklingen i Sør-Europa og den økende sosiale uro. Samtidig beklaget hun tendensen til at det dannes gettoer i enkelte bydeler i Oslo. I følge Bjørnland er det ekstreme islamistiske miljøet den største trusselen. Hun påpekte at PST registrerer stor reisevirksomhet fra Norge og at reisene til Syria synes å være koordinert. Primært er det unge norske menn som reiser. Foruten at de møtes rent fysisk har de også omfattende kontakt på internett. Bjørnland uttrykte stor bekymring for de mange hatefulle ytringer som tilkjennegis på nettet. Hun tok for seg den pågående pengeinnsamling til Syria og mente at dette var et bidrag til å finansiere reiser for ungdommer som ville delta i borgerkrigen der. Hun opplyste at PST fulgte utviklingen nøye og mente at det var knyttet stor bekymring for den våpenfaring de hjemvendte ungdommene hadde fått med seg. I følge Bjørnland følger PST også de høyreekstreme miljøene, men disse karakteriseres som få og små. Som gruppe betraktet utgjør disse ingen reell trussel, men den store usikkerheten ligger i eventuelle fremstøt fra soloterrorister.

FOREBYGGING I ET HELHETLIG PERSPEKTIV

– Tidlig intervensjon kan avverge alvorlige hendelser. Det finnes grunn-

Det var folksomt i salen under konferansen. Over 170 deltok.

leggende strategier for å forebygge at terrorhandlinger finner sted, sa professor i politivitenskap ved Politihøgskolen, Tore Bjørge, i sitt foredrag. Han påpekte bl.a. at bekjempelse og forebygging er to sider av samme sak. Voldelig ekstremisme er kriminalitet og det dreier seg om de samme forebyggingsmodellene. Bjørge, som har skrevet flere bøker om emnet, opplyste at han og hans kolleger har fokus på ni ulike forebyggingsmekanismer. Han tok for seg den sosiale forebyggingsmodellen der en søkte å påvirke de faktorer som gjør mennesker til kriminelle. Videre mente han det var viktig å vanskeliggjøre gjennomføringen av kriminelle handlinger, øke risikoen for å bli oppdaget, redusere gevinsten og de provokasjoner som kan utløse kriminell handling. Avskrekking og avverging, frykt for reaksjoner og konsekvenser medfører overvåking og inngripen i ekstreme miljøer og enkeltpersoner er forhold Bjørge mente var effektive virkemidler.

STORSAMFUNNET MÅ ENGASJERE SEG

Tina Shagufta Kornmo er styreleder i LIM-nettverket (Nettverket for likestilling, integrering og mangfold). I sitt foredrag om familiens rolle for å hindre fremvekst og rekruttering til radikale miljøer, pekte hun på at norske muslimer har vært under press helt siden 11. september 2001 etter terrorangrepene i New York og Washington. Resultatet er blitt en forsterket religiøs identitet. Hun mente at storsamfunnet må engasjere seg gjennom å vise toleranse, tålmodighet og vilje til å hjelpe innvandrere til å integrere seg og bygge bro over kulturelle ulikheter. Kornmo pekte på at det er familier som lever isolert fra det norske samfunnet står for og oppdrar sine barn svært strengt. Når barna omgås andre barn med etnisk norsk oppdragelse kan de lett miste sin identitet. De føler seg sviktet. Blir sårbare og kan bli tiltrukket av miljøer som ønsker samfunnssystemer der norske grunnverdier er fraværende. Foreldre, lærere, Barnevernet, SLT-systemene i skolene og lokale politimyndigheter må samarbeide.

Foto: Forsvarets mediesenter

LÆRER LEDERSKAP PÅ SEILSKUTE

Befalsskolen for Sjøforsvaret har arrangert Øvelse Topsail om bord på Statsraad Lehmkuhl.

Målet med å ha en militær øvelse på en seilskute er at elevene skal lære seg både grunnleggende sjømannskap og lederskap gjennom å bekle mange av de forskjellige lederrollene om bord. På Statsraad Lehmkuhl må det meste av arbeidet gjøres på åpent dekk, uansett vær og vind.

UTFORDRENDE

– Befalsyrket handler om å lede andre. Dersom elevene kan håndtere oppgavene og være gode ledere i de utfordrende situasjoner dette skipet gir, så vil de kunne være gode ledere også på eksempelvis en fregatt, forteller den militære skipssjefen ombord, major Gaute Gunnarskog.

Han påpeker at en må kunne gi av seg selv for å kunne utvikle seg til å bli en god leder. Det er derfor litt opp til den enkelte elev hva de lærer på en slik øvelse.

– De aller fleste har tatt utfordringene på en god måte og hatt en god egenutvikling under øvelsen, sier Gunnarskog.

POSITIVT KONKURRANSEELEMENT

Elevene startet seilassen i Helsingfors før de deltok i regattaen The Tall Ships Races i etappen fra Riga i Latvia til Szczecin i Polen. At regattaen inngikk i øvelsen ga seilassen en ekstra utfordring.

– Jeg tror konkurranseelementet har vært positivt for elevene. De har hatt tydelige mål og samarbeidet godt. En sterk innsats fra både elever, mannskap og medseilere gjorde at Statsraad Lehmkuhl for første gang på 20 år kunne gå helt til topps i regattaen, forteller major Gaute Gunnarskog.

Krav om skytevåpen

Med virkning fra 1. oktober innførte justismyndighetene krav om at politiet skal ha skytevåpen tilgjengelig i sine patruljebiler. I mange av politiets patruljebiler er en ordning med skytevåpen i bilene allerede på plass, men dette har tidligere blitt bestemt lokalt. Den nye forskriftsendringen gjør det til et krav at skytevåpen lagres i patruljebilene i alle politidistrikter. Dermed unngår politiet å måtte returnere til politistasjonen eller lensmannskontoret ved ordre om bevæpning. Politiet settes med dette i stand til å kunne handle raskere i situasjoner som krever bruk av skytevåpen.

Den nye ordningen omfatter også Utrykningspolitiets patruljebiler. Det innebærer at en politimann eller politikvinne som blir oppringt hjemme er klar for utrykning og slipper å dra innom politistasjonen for å bevæpne seg. Ordningen åpner i tillegg for forhåndslagring av våpen i andre motoriserte transportmidler.

NEDGANG I UNGDOMSKRIMINALITET

I løpet av den sist ti års perioden har den falt med 25 prosent. Målrettet forebygging har gitt resultater.

En ny handlingsplan for å forebygge kriminalitet er spesielt rettet mot barn og unge. I Justis- og beredskapsdepartementet får Trygge Samfunn opplyst at en blant annet vil styrke politirådene i kommunene, øke kunnskapen om forebygging og gi unge lovbrutere bedre oppfølging.

TIDLIG INTERVENSJON

I følge handlingsplanen skal bekymringssamtaler, politiets første samtale med ungdom som har eller kan ha begått lovbrudd, styrkes. Det skal etableres et pilotprosjekt i Oslo der den samme tilnærmingen tas i bruk for å følge opp de unge kriminalitetsofrene og oppfølging er avgjørende for å forhindre at ungdommene gjentatte ganger blir ofre for

kriminalitet eller begynner å begå kriminelle handlinger selv, påpekes det i departementet. Pilotprosjektet innebærer at alle politistasjoner i hovedstaden innfører oppfølgingsmodellen «Trygghetsprogrammet».

SAMARBEID OG STRAFF

I planen fremkommer det at arbeidet med kriminalitetsanalyser i politiet skal forsterkes både nasjonalt og lokalt. Det skal årlig gjennomføres en nasjonal analyse av barne- og ungdomskriminaliteten i Norge. Samarbeidet mellom politi og kommune i politirådet skal videreutvikles og styrkes. Det blir fulgt opp av en forskningsbasert evaluering. I henhold til planen skal en egen tilskuddsordning stimulere til kriminalitetsforebyg-

gende tiltak i regi av frivillige organisasjoner og private aktører.

Målet er at barn ikke skal sitte i fengsel. Så langt det er mulig skal andre reaksjonsformer benyttes. I departementet arbeides det nå med ikrafttredelse av ungdomsstraff som et alternativ, tilpasset reaksjon overfor mindreårige som begår alvorlig kriminalitet.

Handlingsplanen inneholder 3 tiltak og er utarbeidet av Justis- og beredskapsdepartementet i samarbeid med seks andre departementer. Det er også tiltak på rusfeltet, innsats mot mobbing, tiltak for å sikre gjennomføring av videregående skole og oppfølging av unge i overgangen mellom utdanning og arbeid.

DEN STØRSTE ØVELSEN SIDEN 2004

Øvelse Hovedstad øvde Heimevernets håndhevelsesbistand til politiet. Nærmere 2.000 soldater var involvert.

Ikke siden «Øvelse Oslo» i 2004 er det gjennomført en så stor øvelse i hovedstaden. Totalt 1.500 soldater fra Heimevernets Innsatsstyrke og områdestyrkene på Østlandet satte sitt preg på de ytre sentrumsområdene. I tillegg deltok omtrent 300 øvrige soldater fra bl.a. Telemark Bataljonen, Garden og Hærens Våpenskole.

– Vi fokuserte på å beskytte oljeterminalen på Sjursøya, Telenors ledelsesbygg på Fornebulandet og militær infrastruktur på Kolsås, Kjeller

Foto: Forsvarets mediesenter

og Lutvann forteller distriktssjef HV02, oberst Stein Erik Langlo.

Intensjonen med øvelsen var å øve Forsvarets evne til å yte håndhevelsesbistand til politiet og å sikre militære og sivile objekter i Oslo og Akershus.

– Det er viktig at Heimevernet trener på oppdragsløsning i et reelt miljø med komplekse utfordringer. Vi må øve på samarbeid på tvers av militære avdelinger og sivile institu-

sjoner. En av Heimevernets viktigste oppgaver er jo blant annet å støtte det sivile samfunn under akutte situasjoner samt å gi bistand til politiet. Selv om dette ikke var en samøvelse som sådan, øvde vi tett opp mot politiet, brann- og redningsetaten, helsevesenet, fylkeskommunene og kommunene. Politiets operasjonssentraler ble løpende oppdatert, opplyser oberst Langlo.

FAKTA OM HEIMEVERNET

- 45 000 soldater
- 15 innsatsstyrker
- 11 distrikter
- 242 områder over hele landet
- Består både av sjø- og landstyrker
- Fast tilsatte ca. 450
- Opprettet 6. desember 1946

Kjersti C. Klæboe er utdannet Cand.polit. med hovedfag i statsvitenskap fra Universitetet i Oslo. Fra 2001 til 2011 tjenestegjorde hun som avdelingsdirektør i Forsvarsdepartementets avdeling for sikkerhetspolitikk før hun i fjor ble tilsatt som ekspedisjonssjef ved avdeling for personell og fellestjenester.

Framtidens Forsvar

Forsvarssektoren er først og fremst en beredskapsorganisasjon, men den er også en verdiorganisasjon. Den står som garantist for at våre politiske ledere har det handlingsrommet de trenger for å verne om våre viktigste verdier: grunnleggende menneskerettigheter, suverenitet, ytringsfrihet, demokrati og fred. Vi tar ofte disse verdiene for gitt, men de kommer ikke av seg selv.

For å sikre at Forsvaret også i fremtiden har den nødvendige operative evnen, må vi investere i menneskene som arbeider hos oss og øke satsningen på deres kompetanse. Forsvaret må ha moderne materiell for å gjennomføre operasjoner hjemme og ute, men like viktig er det at vi investerer i de egenskapene som er mer verdifulle enn våpen og stridsteknikk – gode holdninger, riktige ferdigheter, og evnen til å bruke hodet.

For å kunne rekruttere de riktige menneskene og utvikle relevant kompetanse må forsvarssektoren til enhver tid tilpasse seg endringer i oppdrag og teknologi, befolknings sammensetning og arbeidsmarked. Vi må, som alle andre offentlige og private organisasjoner, se kritisk på oss selv og identifisere tiltak som sikrer at vi til enhver tid kan løse våre oppdrag på best mulig måte.

Ledestjernen for denne satsningen er Stortingsmelding 14, med tittelen «Kompetanse for en ny tid». Den ble behandlet i Stortinget 14. juni 2013 og fikk tverrpolitisk oppslutning. Meldingen identifiserer utfordringer og den angir retningen for hvordan vi som sektor skal innrette oss for å gjennomføre en svært omfattende kompetansereform. Inngangsverdiene er større fleksibilitet i bruken av personell, bredde i mangfold og større samhandling med samfunnet for øvrig. Gjennom denne reformen skal vi sikre Forsvarets framtidige behov for kompetanse, samtidig som Forsvaret forblir en interessant og attraktiv arbeidsplass. Målet er å utvikle oss som sektor hvor strategisk kompetansestyring står mer sentralt enn før, og hvor kompetanse blir en integrert del av ledelse og styring.

En sentral del av reformen er pågående utredning av dagens personell- og befalsordning, som også innbefatter en gjennomgang av utdanningssystemet. Dagens ordning består av et komplekst og fragmentert rammeverk med tilhørende variasjoner i praksis. En av utfordringene for vår sektor, som for mange andre virksomheter, er å skaffe den optimale balansen mellom bredde- og dybdekompetanse. Med dagens krav til høyteknologisk fagekspertise i vårt nettverksbaserte forsvar trenger vi stadig flere med spesialkompetanse. Her må vi blant annet tenke på alternative karriereveier. Noe av denne spesialkompetansen

angår kjernen av den militære profesjon, mens andre typer kompetanse kan rekrutteres fra det sivile marked.

Og her kommer jeg til et av kjerneområdene i kompetanseformen: For å dekke framtidens kompetansebehov må vi tiltrekke oss medarbeidere fra et bredere segment i samfunnet enn i dag. Økt mangfold og flere kvinner er helt nødvendig for at Forsvaret skal kunne løse framtidens oppgaver, der kvaliteter som analytiske evner, samarbeidsegenskaper og helhetstenkning vil bli avgjørende. Økt kvinneandel i Forsvaret vil gi oss enda bedre operative evne. For å løse de mange komplekse oppdrag, som ofte krever stor grad av spesialkompetanse, er det viktig at Forsvaret kan trekke på det spenn av kompetanse og de egenskaper som finnes i hele samfunnet, både blant kvinner og menn.

Stortingets beslutning før sommeren om å innføre kjønnsnøytral verneplikt har dette som en av sine begrunnelser. Forsvarsdepartementet tar sikte på at lovendringen kan iverksettes 1. januar 2015. Innen den tid har vi et større arbeid foran oss med å utvikle planer for gjennomføring av førstegangstjenesten som er realistiske, hensiktsmessige og i tråd med Forsvarets behov. Verneplikten og førstegangstjenesten en viktig rekrutteringskilde og seleksjonsmekanisme for å få de best skikkede inn i tjeneste.

Det er et faktum at forsvarssektoren i dag er en annen organisasjon enn tidligere, med nye krav til kompetanse og ledelse. Vi har forlatt det gamle mobiliseringskonseptet, og er nå inne i siste del av en større omstilling mot et moderne innsatsforsvar som kan stille på kort varsel til tjeneste i inn og utland. Jeg er opptatt av at vi skal tenke nytt, etablere en positiv endringskultur, og søke nye veier for å bli en konkurransedyktig og profesjonell arbeidsplass også i fremtiden. Det skal være en arbeidsplass som ivaretar den enkelte og samtidig sørger for at vi fortsetter å levere høy kvalitet. Gjennom kompetansereformen vil vi forandre måten forsvarssektoren rekrutterer, utvikler og anvender kompetanse.

Vi stiller store krav til oss selv, og jeg får jevnlig tilbakemeldinger på at andre også har forventninger til oss. Den kompetanse forsvarssektoren vil ha behov for framover er konkurransedyktig, og vi må forvente mer kamp om de beste hodene. Dette gjør at vi må ta grep nå for å sørge for at vi har rett kompetanse på plass i en organisasjon i endring. Jeg mener dette er en helt nødvendig omstilling, dersom vi skal sikre at vår organisasjon også i fremtiden skal være en garantist for de verdiene som vårt samfunn er tuftet på og som vi alle setter så høyt.

TEMA:

BEREDSKAP HVOR STÅR VI?

Neste år er det 200 år siden Norge fikk sin egen Grunnlov. Det er tid for både å stoppe opp og å se fremover. Beredskap og samfunnssikkerhet, forankret i totalforsvarskonseptet, skal fortsatt trygge landet vårt i årene som kommer. Hvordan står det egentlig til på de ulike arenaer?

– VI MÅ ØKE INVESTERINGENE I FOREBYGGENDE TILTAK

Både natur og samfunn vil bli påvirket av et endret klima med høyere temperaturer, mer nedbør og ekstremvær. – Hvis vi ikke forbereder oss vil dette få store konsekvenser for samfunnets sårbarhet og dermed for liv, helse og materielle verdier, sier direktør Jon A. Lea i Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB).

AV JAN ERIK THORESEN

Direktør Jon A. Lea

I det Nasjonale sikkerhetsbildet, som utarbeides av DSB, vurderes den samlede risikoen for naturutløste hendelser allerede i dag som relativt høy i Norge. Økt press på byer og tettsteder og større avhengighet av sårbar infrastruktur vil, sammen med klimaendringene, føre til at sårbarheten for hele samfunnet blir merkbart større.

– Den gjensidige avhengigheten mellom viktige samfunnsfunksjoner innebærer at bortfall av viktige tjenester på ett område kan få store konsekvenser for flere andre. Det er derfor viktigere enn noen gang å se klimatilpasning og samfunnssikkerhet i sammenheng, påpeker Jon A. Lea.

Han viser til både EUs klimatilpasningstrategi og FNs klimapanel som begge gir klare signaler om en fremtid der risikoen for ekstremvær blir overhengende.

SMÅ ELVER BLIR STORE

– Allerede i dag har de fleste byer og tettsteder i Norge store utfordringer

med oversvømmelser og kloakkutslipp i kjellere ved ekstreme nedbørshendelser. De senere årene har vi også sett mange eksempler på ekstremnedbør som har gjort små elver om til frådende vassdrag som på kort tid vasker ut grunnen under hus, tar med seg veier og broer og ødelegger annen type viktig infrastruktur. I følge NVE var de to seneste år rekordår for flom. Det dreier seg ikke bare om flomskader for flere hundre millioner kroner, men også at en rekke familier har mistet hus og hjem sier DSB-direktøren.

DÅRLIG SAMFUNNSØKONOMI

Lea understreker at det vil være dårlig samfunnsøkonomi å satse ensidig på å erstatte naturskader.

– Det vil være langt dyrere enn å satse på forebyggende tiltak. En kostnytte analyse gjennomført av amerikanske Federal Emergency Management Agency (FEMA) viser at 1 dollar investert i forebygging kan gi 4 dollar spart i erstatninger. Det er billigere å bygge en vei en gang enn to ganger. Det er bedre å bo trygt enn å stole på forsikrings-selskapet, sier direktør Lea.

ØKT FORTETTING EN UTFORDRING

Ulike trekk ved samfunnsutviklingen vil også få betydning for hvor eksponerte landets befolkning blir. Økt fortetting i byer og tettsteder bidrar til flere overvannsflommer ved ekstremnedbør fordi flere tette flater øker avrenningen og vann havner på ville veier. Også utbygginger i flom- og skredutsatte områder kan ha betydning for hvor utsatt samfunnet blir i fremtiden med et endret klima.

– All utbygging styres av lover og forskrifter. Men det faktum at en utbygging er lovlig, betyr ikke at den er klok. Må vi bygge på flomutsatte sletter, nede ved vannkanten og på forblåste knauser? Byer må også tåle ekstremvær. Det betyr at urbane områder må utvikles slik at de er bærekraftige, påpeker Jon A. Lea.

BEKYMRET FOR KONSEKVENSENE

En undersøkelse gjennomført av Klimatilpasningssekretariatet i DSB viser at 8 av 10 norske kommuner er bekymret for konsekvensene av klimaendringer. Få kommuner har tatt inn hensyn til klimaendringer i sin planlegging.

– Å få kommunene til å prioritere dette arbeidet er nødvendig, men da må de også gis virkemidler som gjør dem i stand til det. Klimatilpasning i norske kommuner kommer til å koste. Spørsmålet er om de klarer dette innenfor de ressursene de i dag har til rådighet. Klimaendringene vil være med å prege vårt århundre, uavhengig om det kommer i stand forpliktende avtaler om utslippsreduksjoner. Uansett vil utslippskutt ikke merkes før etter flere tiår. Derfor må det iverksettes tilpasningstiltak, både nasjonalt og internasjonalt, som styrker den lokale robustheten der risikoen er størst. Som alle andre land må også Norge forberede seg på å møte disse utfordringene. Det må være et mål at vi gjør alt for å minimere mulige konsekvenser for folks liv og helse og at skadene på materielle verdier blir minst mulig, sier direktør Jon A. Lea.

– Risikoforståelse er avhengig av kompetanse

– Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) håndterer alvorlige hendelser og har et helhetlig ansvar for å opplyse nordmenn om IKT-sikkerhet. De sikkerhetsmessige utfordringene vil ikke bare fortsette, men også øke i omfang. Vi opplever at norske virksomheter har en lang vei å gå for å sikre sine verdier optimalt, sier direktør Kjetil Nilsen.

AV JAN ERIK THORESEN

Direktør Kjetil Nilsen

Ti år er gått siden Nasjonal sikkerhetsmyndighet ble etablert som et eget direktorat. Sikkerhetstruslene mot samfunnskritisk infrastruktur har ikke avtatt, men økt både i antall og intensitet.

– Norske interesser møter daglig sikkerhetsmessige IKT-utfordringer. Det kan dreie seg om ulike former for IKT-kriminalitet, forsøk på spionasje, datainnbrudd og rene pøbelstreker fra hackere. En viktig oppgave for oss er å gi råd til virksomhetseierne slik at de kan ta hånd om sine verdier på en bedre måte. Norge er et attraktivt mål for data- og industrispionasje. Vi er verdens nest største gasseksportør og sjetten største oljeeksportør og er et samfunn som er langt fremme teknologisk. Vår strategisk viktige posisjon i Nordområdene bidrar også til å gjøre Norge interessant. Statistikken viser en dobling i antall håndterte hendelser og forsøk på industrispionasje. I vårt operasjonssenter,

NorCERT, er det registrert en kraftig økning i antall håndterte hendelser. Det innebærer at det stadig oppdages flere forsøk på dataangrep og datainnbrudd i kritisk infrastruktur. Konsekvensene av dårlig IKT-sikkerhet kan bli svært dramatiske og true vår velferd og demokratiske verdier. Det er nok å nevne planting av virus i kritiske forsvarssystemer og i prosesskontrollsystemer, manipulering av børssensitiv informasjon og tyveri av forretningshemmeligheter, sier direktør Kjetil Nilsen.

EIERNE MÅ BLI BEDRE

Mye tyder på at det er manglende risikoforståelse, ikke bare i offentlige og private virksomheter, men også blant befolkningen generelt.

– Når en forvalter verdier, må en også være klar over at en har ansvaret for sikkerheten. Vår erfaring er at forståelsen varierer sterkt. Gjennom vår rådgivningsvirksomhet setter vi søkelyset på økt kompetanse hos dem som har primæransvaret. Virksomheten må kjenne sin verdi og fokusere på sårbarheten. Og så er det slik at om virksomheten oppjusterer sin IKT-sikkerhet på et gitt tidspunkt, og er tilfreds med det, så går utviklingen så fort at en ikke må tro at alt er vel. Utfordringen er å innse at gapet mellom sikkerhetsnivået og trusselbildet ikke kan lukkes en gang for alle. Sårbarheten øker raskt og må ha prioritert fokus hele tiden. Det er ganske betegnende at selskaper som har opplevd økonomiske konsekvenser av manglende IKT-sikkerhet er dem som innser betydningen av å minimalisere angrepene. Det dreier

seg om å redusere sårbarheten uten at det går utover driften, påpeker direktør Nilsen.

GRUNNSIKRING

– Trusselbildet vokser og blir stadig mer komplisert. Det er ikke nok å tette noen hull. IKT-systemet må ha en grunnsikring, noe som ikke er bygget over natten. Så må det fortløpende bygges inn sikkerhetstiltak for å kunne møte den varierende trusselen. «Security by Design» innebærer å bygge sikkerhet inn i løsnin-ger. Ennå er det for lite undervisning rundt dette på høyskoler og universiteter som utdanner ingeniører og arkitekter. Miljøkrav og krav til eksempelvis brannsikring har vært der hele tiden, men stopper der. Gledelig nok kan vi registrere at Høgskolen på Gjøvik har tatt initiativ til en bred sikkerhetstilnærming. NSM, Politidirektoratet, Kripos og Cyberforsvaret har valgt å støtte dette prosjektet. IKT-sikkerhet må få innpass hos studentene parallelt med andre kunnskaper. Se på bilindustrien som bygger sikkerhetsbelte inn i bilene sammen med Airbag. Vi ønsker at IKT går i samme retning, sier NSM-direktøren.

Han påpeker at NSM løpende kommer med krav og anbefalinger. Det er opp til den enkelte virksomhet å implementere anbefalingene. – Vi trenger påbud med forankring i lovverket, påpeker Kjetil Nilsen.

FREMTIDIG TEKNOLOGI

– Teknologien gir oss flere muligheter, nær sagt dag for dag og trusselbildet følger i kjølvannet. Snart vil vi

få automatisk avlesing av strøm, pæcemakere som styres av sensorer og førerløse biler, for å nevne noe. Tenk på de muligheter for manipulering og juks som åpner seg. Slike nyvinninger er starten på en like stor revolusjon som da PC og smarttelefonen ble lansert. Vi må ta høyde for å møte sårbarheten med presise krav til IKT-sikkerheten, og vi må tenke helhet. Ingen kjede er sterkere enn det svakeste ledd. De som truer sikkerheten hopper over gjerdet der det er lavest. Derfor må vi tenke «flatt» og tilstrebe en stor grad av likeverdighet. Gjennom våre sikkerhetstester av datasystemer, såkalt inntrengingstesting som blir gjort etter samtykke fra vedkommende virksomhet, ser vi ofte at en «lapper» på systemet og at det må vedlikeholdes og skiftes. Det må tenkes struktur fra starten av. Mange tenker konsekvens alt for sent, understreker Kjetil Nilsen.

SPENNENDE UTFORDRINGER

NSM er bl.a. opptatt av å styrke sitt operasjonssenter, NorCERT, og arbeidet med objektsikkerhet.

– NSM må stadig forholde seg til nye utfordringer og muligheter. Vi ser også nødvendigheten av å gjennomføre kompetanseheving av vårt eget personell. Vi ser for oss at etterspørselen etter rådgivning vil

Norske virksomheter må styrke sin IKT-sikkerhet.

Foto: NSM

fortsette å øke. Fremtiden er spennende og krevende. Norge var ett av de første landene som etablerte et nasjonalt organ for IKT-sikkerhet. Vi

har faktisk minst «skitt» inne i nettet, men når det er sagt er det mye å ta fatt på, sier direktør Kjetil Nilsen i NSM.

TRUSSELBILDET ER I STADIG ENDRING

Global State of Information Security Survey med interessante funn.

The Global State of Information Security Survey er en årlig verdensomspennende undersøkelse utført av PwC, C10 Magazine og CSO Magazine. Hensikten er å informere og stimulere til debatt om hvordan bedrifter står overfor dagens sikkerhetsutfordringer. Gjennom de år undersøkelsen har blitt gjennomført har tusenvis av ledere rundt om i verden tatt seg tid til å dele sine synspunkter.

Årets undersøkelse ble gjennomført online i tidsrommet 1. februar til 1. april. Resultatene er basert på svar fra mer enn 9.600 ledere, inkludert toppsjef, økonomisjefer, IT sjef og styrerepresentanter fra 115 land.

Et hovedfunn i undersøkelsen viser tydelig at gårsdagens sikkerhetstankgang ikke er tilstrekkelig for å dekke dagens hurtig utviklede trusler. Virksomhetene er nødt til å tenke nytt. De må øke sin kjennskap til egne verdier, foretningmessige krav til informasjonssikkerhet og det faktiske trusselbildet. Europa, Norge innbefattet, kan se ut til å henge litt etter de øvrige verdensdeler.

HOVEDTREKK I UNDERSØKELSEN

- Flere ledere overvurderer sikkerhetsmodenheten og kontroll i egen virksomhet
- Flere organisasjoner melder om høye kostnader pr sikkerhetshendelse, mens ledelsen i organisasjonen oppgir kostnadene til å være lave
- Virksomhetene sliter fortsatt med å definere hva deres mest verdifulle informasjon er
- Virksomhetene erkjenner behov for økte budsjetter og økt engasjement fra ledelsen som middel for å beseire hindringene mot bedre sikkerhet
- Europa har hatt en økning i økonomiske tap grunnet sikkerhetshendelser

– FOLK KAN SOVE TRYGT OM NATTEN

– Forsvaret disponerer mannskap og materiell i ypperste klasse. Den omfattende omstillingen fra et invasjonforsvar til et innsatsforsvar er den viktigste grunnen til at vi i dag har et innsatsklart Forsvar med moderne kapasiteter og kompetent personell, sier Sjef for Forsvarsstaben, viseadmiral Jan Eirik Finseth.

AV JAN ERIK THORESEN

Viseadmiral Jan Eirik Finseth.

– Beslutningen om å avvikle invasjonforsvaret for 12 år siden var både riktig og nødvendig. Den kalde krigen var for lengst over, og fiendebildet hadde endret seg betraktelig. Omstillingen til dagens innsatsforsvar har selvsagt vært gjenstand for debatt, men la det være sagt: Omstillingen var nødvendig, og har blitt gjennomført på en forbilledlig måte. Forsvaret er kommet styrket ut av prosessen. Vi har i dag et Sjøforsvar med svært moderne fartøy både i marinen og i Kystvakten. Hæren er styrket med flere profesjonelle sol-

dater og mer moderne utrustning. Luftforsvaret har helt nye transportfly. Vi innfører i disse dager nye helikoptre og har under veis den kanskje viktigste investeringen i Forsvaret på mange tiår: nye kampfly. Heimevernet er omorganisert og spisset til nye oppgaver, og vi har en støttestruktur tilpasset de operative kapasitetene. I tillegg har vi etablert Cyberforsvaret som har ansvaret for å beskytte Forsvaret mot angrep i det digitale rom. Folk kan sove trygt om natten, sier viseadmiral Jan Eirik Finseth.

Foto: Forsvarets mediesenter

ØKT BEREDSKAP

– Etableringen av et innsatsforsvar gir Norge bedre operative leveranser hver eneste dag. Akkurat nå patruljerer flere fartøy fra Kystvakten i våre havområder utenfor vår kyst, eller i eksempelvis Barentshavet. I luften over fartøyene har vi jevnlig patruljer med Orion overvåkningsfly. Samtidig vokter soldater fra Grensevakten vår grense mot Russland i nordøst, Gardn passer på vårt Kongehus og redningstjenesten flyr ambulanseoppdrag. Dette som noen eksempler. Forsvaret løser oppdrag hver dag, og det er vi stolte av, roser sjefen i Forsvarsstaben.

– Men innsatsforsvaret har også brakt med seg en viktig beredskapskultur. Vi har de siste årene sett flere eksempler på vilje og evne fra Forsvarets personell til å være proaktive og ta ansvar når det kreves. 22. juli var et slikt eksempel. Etableringen av innsatsforsvaret har medført et forsvar med høyere reaksjonsevne, både personell- og materiellmessig. Våre

kapasiteter er derfor ønsket til støtte for det sivile samfunnet. Og selvsagt skal det være slik. Forsvaret er en ressurs for vår felles samfunnsikkerhet, og vi skal bruke våre ressurser slik våre myndigheter bestemmer.

I prinsippet er det slik at hele Forsvaret står til disposisjon for støtte til det sivile samfunn. Noen avdelinger har allikevel en forhøyet beredskap for å støtte nettopp politiet, og dette er våre spesialstyrker og våre transporthelikoptre. Heimevernet, primært med sine innsatsstyrker, er også en ettertraktet ressurs. Den desentraliserte strukturen gjør også at HV trolig vil være av de hurtigste styrkene man kan trekke på i tilfellet behovet oppstår.

– Men la det ikke være noen tvil: Forsvarets hovedoppgave vil alltid være militært forsvar av Norge. Et innsatsforsvar med moderne kapasiteter og kompetent personell med en solid beredskapskultur vil alltid være grunnlaget for denne oppgaven, avslutter viseadmiral Finseth.

– Vi må leve med en viss risiko

– Det lar seg ikke gjøre å forebygge seg ut av alle slags naturutløste hendelser i et land som Norge, sier fylkesberedskapssjef Ketil Matvik Foldal i Møre og Romsdal.

For en tid tilbake førte et ras i Todal på Nordmøre til at et helt lokalsamfunn ble uten veiforbindelse i over en uke. Stadig får samfunnet påminnelser om sårbarheten under naturutløste hendelser.

– I vårt fylke er det mange kommuner som er utsatt når vær og vind kommer i ulage. De som er født og oppvokst på slike steder vet at hverdagen brått kan endre seg dramatisk og at en kan bli avsondret fra resten av samfunnet. Slik har det vært i generasjoner. Å ha skredfarlig terreng tett innpå seg er noe mange lever med til daglig. Slik geografien nå engang er, gjør det det umulig å forebygge seg ut av naturutløste hendelser, sier Ketil Matvik Foldal.

Han påpeker at kommunene i Møre og Romsdal fylke er flinke til å utarbeide ROS-analyser, drive øvelse og evaluere.

– Samtlige 36 kommuner oppfyller lovens krav om å gjennomføre ROS-analyse og utarbeide planverk. Etter hvert er også samtlige kommet på banen med øvelser. Ved Fylkesmannens kontor har vi nylig gjennomført «Øvelse Fårikål». Navnet er valgt for at det skal være lett å huske. Scenarioet er temmelig likt «Dagmar» og gjennomføres i samtlige kommuner. Øvelsen gjennomføres på to plan – i hvert enkelt fylke og kommunene i fellesskap gjennom Fylkesmannens kontor, opplyser fylkesberedskapssjef Foldal.

Han minner om at det i Norge ikke er et absolutt forbud mot å bygge på steder der risikoen er akseptabel.

– Det er flott å se den vilje, evne og det samhold som kommer til syne når et lokalsamfunn får problemer. Folk står opp for hverandre i forvissningen om at det neste gang kan være en selv som kommer i samme situasjon, sier Ketil Matvik Foldal.

POLITIET SPISSER BEREDSKAPEN

Fremtidens politi må kunne møte den alvorlige og grenseoverskridende kriminaliteten og samtidig levere gode polititjenester der folk bor. – Det krever en omorganisering. Dagens politistruktur hindrer oss i å utnytte våre ressurser effektivt nok, sier politidirektør Reidar Humlegård.

AV JAN ERIK THORESEN

Grunnleggende utviklingstrekk i samfunnet utfordrer den norske politimodellen og stiller nye krav til hva som er en god polititjeneste. Konklusjonen i NOU: 2013:9 Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer, er en anbefaling om at det gjennomføres to reformer i norsk politi; en strukturreform og en kvalitetsreform. Utvalget mener at politiet i dag ikke i tilstrekkelig grad er organisert, styrt og ledet for å møte denne utviklingen.

FLERE ÅRSAKER

Etter utvalgets vurdering er det to årsaker. På den ene side har ikke politiet fått de rammevilkår som er nødvendige for å kunne utvikle virksomheten på en måte som best mulig svarer til oppgavene. På den annen side har heller ikke politiet selv evnet å utnytte de muligheter som faktisk finnes. For å utvikle et bedre og mer effektivt politi i fremtiden må politiet gis større handlingsrom til å organisere og styre virksomheten. Samtidig må politiets egen evne også forbedres.

HØYE KRAV TIL SPESIALISERING

Utvalget peker på at en effektiv løsning av kjerneoppgavene stiller høye krav til spesialisering, fagkompetanse, kontinuerlig læring og utvikling i hele organisasjonen. Utfordringene i årene som kommer blir å sikre tilstedeværelse av et kompetent og effektivt lokalt politi der folk bor og samtidig utvikle robuste spesialistmiljøer. I tillegg må en sikre at det lokale politiet og spesialistmiljøene fungerer effektivt sammen.

Utvalget mener videre at dagens politi har et vanskelig utgangspunkt for å møte disse utfordringene. Det er store variasjoner i hvordan politiet er

Foto: POD

organisert, med hvilken kvalitet og effektivitet oppgavene løses og hvordan det enkelte politidistrikt prioriterer og innretter tjenesten. Likeledes binder politiets tilleggsoppgaver opp for mye ressurser og trekker oppmerksomheten bort fra kjerneoppgavene.

FÆRRE POLITIDISTRIKTER

– Min hovedanbefaling er at politi- og lensmannsetaten organiseres i seks politidistrikter og at det bør iverksettes en gjennomgang av politiets omfattende oppgaveportefølje, påpeker politidirektør Reidar Humlegård.

I Politidirektoratets hørings svar til Justis- og beredskapsdepartementet tegner politidirektøren et bilde av fremtidens politi som et tilstedeværende lokalt politi med god hverdagsberedskap, høy etterforskningskvalitet og et profesjonelt forebyggende arbeid og med kompetente, robuste spesialistmiljøer.

– En betydelig reduksjon av antall politidistrikter vil gjøre det enklere å

styrke distriktenes daglige polititjeneste og deres evne til å lede operasjoner og håndtere krisesituasjoner. Lokalt politi handler ikke om politibygg, men om politifolk. Dagens politistruktur hindrer oss i å utnytte våre ressurser effektivt nok. Som bl.a. å kunne få flere døgnbemannede politipatruljer, understreker politidirektør Reidar Humlegård.

UTREDE POLITIETS OPPGAVER

I europeisk sammenheng er politiets oppgaveportefølje omfattende. Politidirektøren anbefaler en utredning som ser nærmere på politiets oppgaver for å få et godt beslutningsgrunnlag for en politisk avgjørelse om porteføljen.

– I samsvar med sine fullmakter er etaten allerede godt i gang med å forberede og iverksette en rekke endringer og forbedringstiltak. Endring av distriktsstruktur og oppgaveportefølje krever politiske beslutninger. Jeg håper beslutningene kommer i løpet av våren 2014, sier Humlegård.

Foto: DSB

- TRENGER FRISKE PENGER

– Vi har behov for å styrke kompetansen, både hos fast ansatte og tjenestepliktige, og anskaffe nytt materiell. Tiden er moden for å få på plass en mer synlig og tydelig nasjonal ledelse. Sivilforsvaret har mange utfordringer i årene som kommer, sier forbundsleder og generalsekretær Jan Erik Berg, Norges Sivilforsvarsforbund og sivilforsvarsinspektør Trond Åsheim, sekretær i STAFO samfunnssikkerhet.

AV JAN ERIK THORESEN

Det er en kjennsgjerning at Sivilforsvaret ikke har hatt muligheter for å utvikle seg de senere år. For fem år tilbake gikk 20 prosent av de bevilgede midler til øvelser og materiell mens 80 prosent fordelte seg på faste utgifter. I dag går hele 90 prosent av midlene til faste utgifter. Sivilforsvarets årsbudsjett er på 220 millioner kroner. Til sammenligning har eksempelvis det interkommunale brannvesen i Sør-Rogaland alene et årsbudsjett på ca. 200 millioner kroner og beskjeftiger 350 personer i arbeid, fordelt på heltid og deltid. Sivilforsvaret skal dekke hele landet mens Brannvesenet Sør-Rogaland kun skal dekke deler av et fylke.

MANGLENDE POLITISK VILJE

– Det er utvilsomt slik at mangelen på politisk vilje til å følge opp vedtatte rammebetingelser har begrenset Sivilforsvarets utvikling, sier Jan Erik Berg og Trond Åsheim i en sam-

tale med Trygge Samfunn. De peker på flere Stortingsmeldinger om sivil beredskap og Sivilforsvaret i årene 2002–2011.

– Det dreier seg om økonomiske rammer for etterslep, materiell, øvelser og opplæring. Vi har måttet redusere våre oppgaver og følgelig blitt gjort mindre anvendelige, faglig sett. Når økonomien uteblir blir det ikke anledning til å øve. Da taper vi kompetanse. Slik det er i dag skal Sivilforsvaret settes inn i store hendelser. Slike hendelser inntreffer relativt sjelden. Derfor blir vi engasjert i de små og det er disse hendelsene vi blir målt ut i fra. Det er ingen overdrivelse å si at Sivilforsvaret har vært en salderingspost i en årrekke. Skal vi kunne møte fremtidens utfordringer, må rammebetingelsene legges til rette slik at vi kan gjenvinne den tapte kompetansen, erstatte gammelt og investere i nytt materiell. Tiden er moden for å få på plass en mer synlig

og tydelig nasjonal ledelse som har forankring i operativ virksomhet, påpeker Berg og Åsheim.

BRA MED NY FORSKRIFT

I sitt hørings svar til NOU 2013:5 Når det virkelig gjelder, uttrykker Norges Sivilforsvarsforbund tilfredshet med forslaget til at det skal komme utkast til ny forskrift om godtgjørelse under sivilforsvarstjeneste, et avlønningssystem som sikrer at den tjenestepliktige opprettholder sitt eget ordinære inntektsnivå under pålagt tjeneste.

ØNSKER IKKE NAVNEBYTTE

Utvalget som har utarbeidet NOU 2013:5 foreslår at Sivilforsvarets navn skal endres til «Statens forsterkningsressurs».

– Dette er vi sterkt uenige i. Sivilforsvaret er et begrep, kall det gjerne et innarbeidet merkevareravn. Også internasjonalt sett er et viktig å holde på navnet, slik at vi ikke skiller oss ut

fra andre land. En navneendring er unødvendig og vil komme til å koste ganske mye. Midlene kan anvendes på en langt mer tjenlig måte for befolkningen, mener Jan Erik Berg og Trond Åsheim.

Sivilforsvarets representanter tar også sterk avstand fra forslaget om at innsatsstyrken skal halveres

– Hva er egentlig gevinsten i halveringen? Styrkens plantall bør fortsatt være 8.000 som i dag. Dette plantallet er fortsatt ikke nådd. Ved siste omorganisering, der styrken ble redusert fra 16.000 til 8.000, var innsatsstyrken i realiteten langt mindre enn 8.000. I følge tidligere vedtatte rammeplaner skulle det bli en styrking av materiell og mobilitet, men så er ikke skjedd. Stortinget har sagt at innsatsstyrken må styrkes i tiden fremover for volum og utholdenhet. Plantallet på 8.000 må ikke reduseres, men det må settes fokus på de tjenestepliktiges oppgaver, økt kompetanse og utrustning. Dette krever rammebetingelse og økonomi, understreker Berg og Åsheim.

Å SPARE SEG TIL FANT

NOU-utvalget peker på at en halvering av styrken tjenestepliktige, som gjennomgår utdanning og lokal opplæring, vil frigjøre ressurser som kan benyttes til å øke lengden på grunnutdanningen og gi mer lokal opplæring.

– Her foreslås antall tjenestepliktige halvert for å holde budsjettet. Det blir som å «spare seg til fant». Om pris- og kostnadsnivået viser seg å bli høyere enn antatt, vil en da redusere mannskapstyrken ytterligere, spør Berg og Åsheim retorisk.

Norges Sivilforsvarsforbund ønsker og anbefaler at den fremtidige beredskapsstyrken tildeles midler under et eget kapittel i Statsbudsjettet for å sikre en langsiktig og forutsigbar fremtid.

– En må tenke på nytt og stille spørsmålet hva Norge trenger og hva Sivilforsvaret kan bidra med. Og så må vi få anledning til å bygge opp et faglig kompetansegrunnlag som gjør oss i stand til å håndtere de hendelser vi er satt til å intervensere i, sier Berg og Åsheim.

STRØMUTFALL – EN LØPENDE UTFORDRING

Uten strøm stopper Norge. En stabil kraftleveranse er hovednerven i et høyteknologisk samfunn.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvaret for å forvalte landets vann- og energiressurser. Staten håndterer en kompleks og synlig portefølje. Det innebærer et bredt engasjement både nasjonalt og internasjonalt.

Kraftsituasjonen er kontinuerlig gjenstand for omfattende analyser. Gjennom tilsyn, øvelser og forebyggende tiltak kontrollerer NVE at kraftselskapene har beredskap mot havari og sikrer at kraftforsyningsens rolle i den sivile beredskapen blir ivarettatt.

NÅR STRØMMEN GÅR

Årsakene til strømutfall kan variere, alt ettersom feilen er på de store linjene, sentral-nettet eller i mindre nett, lokallet. Konsekvensene er også ulike etter hvor store områder som er uten strøm, hvilken tid på året det er og hva slags samfunnsfunksjoner som er berørt. Hvordan beredskap den som mister strømmen har for å klare seg uten, spiller også en stor rolle.

MÅ PRODUSERES

Elektrisk energi må produseres samtidig som den skal brukes. Kraftverkene ligger ofte i fjell og et godt stykke unna der det brukes mye strøm som i byer og tettsteder. For å få strømmen fra produksjonsstedet til brukerne kreves det robuste overføringslinjer. Disse linjene er dimensjonert for å transportere nok strøm den kaldeste timen i året, når forbruket er aller høyest. Det innebærer at kraftnettet må bygges ut i takt med forventet toppforbruk.

NØDSTRØM

Sykehus, brannstasjoner og andre samfunnskritiske funksjoner har ofte krav om å ha en grunnleggende beredskap i form av nødstrøm. Men til tross for nødstrøm får et strømbrudd konsekvenser ved at normal drift reduseres. Eksempelvis må operasjoner utsettes. Sykehus og større datasentraler er av de virksomhetene som har de beste reserveløsninger, men selv disse blir berørt av lengre avbrudd dersom vann og avløp blir berørt av strømbruddet.

Mange viktige samfunnsfunksjoner har ikke krav om grunnleggende beredskap. Selv om noen har det frivillig. Blant annet vil trafikklys, veibelysning, bensinpumper, pumper i undersjøiske tunneller og andre tunneller der strøm benyttes til ventilasjonsvifter, bli berørt. T-bane, trikker, vannverk og avløp, butikker, alarmer, bankterminaler, kjølelagre og varmeanlegg slutter raskt å fungere.

TELEFONI

Samfunnet rammes også av at elektronisk utstyr blir slått ut. Det gjelder telefon, internett, lys, varme, heiser og viktige funksjoner i landbruket. Telefonstrukturen er svært avhengig av stabil strømforsyning, både i mobilnettet, fasttelefonene, internett og nødnett, der dette er utbygd. Selv om både fasttelefon, mobilnett og nødnett har noen timers batteri back-up, vil denne raskt bli oppbrukt i en krisesituasjon som vil oppstå etter et større strømbrudd som eksempelvis dekker et stort område over flere døgn.

PRISGITT NATURKREFTENE

Selv om NVE og DSB gjennom sitt felles tilsynsforum tilrettelegger gode beredskapsmessige strategier er det nærmest umulig å forebygge seg ut av naturkreftenes spill. Riktignok kan en sørge for bredere «gater» slik at trær i mindre grad faller over kraftledninger når høststormene herjer. Men når flom og ras utløses og skaper store ødeleggelser er det lite annet å gjøre enn å ha god beredskap for å håndtere hendelsen. Når solstormer rammer kraftnettet må en foreta en kontrollert nedstengning.

LINDERUDKONFERANSEN 2014

Neste års «Linderudkonferanse» arrangeres onsdag 12. februar på Den gamle Krigsskolen i Oslo. Scenariot denne gang er et terrorangrep på et turistskip som ligger i havn i hovedstaden. Første del av dagen er avsatt til faglige foredrag. Etter lunsj skal konferansedeltakerne inndeles i grupper og presentere løsninger på ulike spørsmål om krisen. Scenariot er utarbeidet i samarbeid med Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).

KFB UTARBEIDER BEREDSKAPSLISTER

KFBs fylkeskontakter er nå i gang med å utarbeide beredskapslister over personer som er villige til å bli kontaktet når spesielle hendelser inntreffer eller når sivile og militære etater trenger markører til øvelser. På denne måten skal KFB raskt og effektivt kunne stille med støttespillere når det kommer en forespørsel.

Det er også anledning for personer som ikke er medlem i KFB å komme på listene. Hensikten er å samle alle positive krefter til innsats når behovet oppstår. Interesserte kan kontakte KFB på kfb@kfb.no.

Fornøyde kvinner i Vestfold.

Fra venstre: Veronica Knedal, Nora Ouff, Inger Lise Grinde, Hanne Garder, Solfrid Bergan, Karin Tørnby og Anne Marie Moholdt.

KFB PÅ SAMVIRKEØVELSE I VESTFOLD

Den årlige Samvirkeøvelsen i Vestfold ble arrangert 18. september i regi av Fylkesmannen. Alle blålysetatene – Brann, Politi og Ambulanse – var engasjert i tillegg til Sivilforsvaret, Røde Kors, Norsk folkehjelp og Kirken. Scenariot var en brann i en telteleir i Gunnarsbøparken i Tønsberg (en reell telteleir under den årlige Slottsfjellfestivalen).

Det ble satt stab på Quality Hotell i Tønsberg, som også tjente som evakueringscenter. Øvelsen krevde mange statister, over hundre i tallet. Scenariot omfattet 20 skadde/døde. KFB Vestfold deltok etter invitasjon fra Røde Kors.

– Vi var 10 personer fra KFB Vestfold. Tre av oss var på evakueringscenteret og syv spilte pårørende som ble sendt til Sykehuset i Vestfold på leting etter savnede slektninger. Der ble vi møtt av kriseteam. Vi gikk helt opp i rollene våre og høstet anerkjennelse for det. Det var svært interessant og lærerikt å få være med på en slik øvelse, sier KFBs fylkeskontakt i Vestfold, Solfrid Bergan.

«KVINNERS INNSATS FOR FORSVARET»

I 1996 tok KFB initiativet til å etablere en temautstilling på Bergenhus festning i samarbeid med Norske Kvinners Sanitetsforening, Norges Lotteforbund og Kvinner under 2. verdenskrig. Hensikten var å sette søkelyset på kvinners innsats i krig.

Nå har KFB tatt ansvar for å oppdatere utstillingen. Nylig var styreleder Anne Lise Johnsen og daglig leder Hanne Garder på befaring.

– Utstillingen har ikke vært oppdatert siden starten i 1996. Den er således ikke tidsmessig når det gjelder tall og navn. Lyset er for dårlig. Det må tas et løft for å gjøre den tidsmessig. Samtidig må vi se temautstillingen i lys av det faktum at det nå blir allmenn verneplikt for begge kjønn. Da vil mye av utstillingens aktualitet bortfalle, sier daglig leder Hanne Garder.

ÅPENT MØTE OM BEREDSKAP I VESTFOLD

I regi av KFB Vestfold ble det arrangert et åpent møte om beredskap i Nykirke Bygdehus i Horten kommune. Beredskapssjef Geir L. Mathisen redegjorde for beredskapsarbeidet i kommunen og pekte på målsetting, ROS-analysen og de strategiske hovedområder.

Horten kommune med sine 26.000 innbyggere er den tettest befolkede kommunen i Vestfold fylke, tatt i betraktning at den kun er 71,2 km i utstrekning. Horten legger sterk vekt på samfunnssikkerhet og beredskap.

Daglig leder i KFB, Hanne Garder, presenterte organisasjonen og de aktiviteter som gjennomføres for å styrke totalforsvaret.

Deltakerne ga samstemmig uttrykk for tilfredshet med arrangementet.

Foto: Forsvarets mediesenter

Hvordan er det å være ansatt i Forsvaret? Spør Hilde Solheim. Hennes karriere er et godt eksempel på hvordan forholdene legges til rette på beste måte.

– Jevnt påfyll av faglig kompetanse, godt samhold og utfordrende oppgaver har gitt meg mye, sier hun.

AV JAN ERIK THORESEN

INSPIRERENDE, REFLEKTERT OG SOSIAL

Vi møter Hilde Solheim på personellkontoret i Forsvarsstaben. Vennlig, imøtekomende og tydelig engasjert i alt som har med Forsvaret å gjøre.

– Jeg er født og oppvokst i Harstad, men selv om Forsvaret hadde en tydelig tilstedeværelse i nærmiljøet var det ikke det som var avgjørende for at jeg valgte en militær løpebane. Min eldre bror var i Forsvaret. Det, sammen med positive opplevelser på en ungdomsleir som ga meg innblikk i ulike sider ved de forsvarsrelaterte oppgaver, gjorde at jeg virkelig ble interessert. Og så hadde vi en inspirerende gymlærer på videregående som var tidligere idrettsoffiser. Ganske raskt sto det klart for meg at en stilling i Forsvaret harmonerte med

mine personlige egenskaper. Jeg drev aktivt med langrenn og orientering og dyrket friluftslivet. Etter videregående ble jeg tatt opp på Befalsskolen. Hærens sanitet på Lahaugmoen innebar en spennende og utfordrende hverdag der jeg kom i befattning med mange fagkategorier, forteller Hilde Solheim.

SAVNET FORSVARET

Mens hun gikk på Fysioterapihøgskolen i Oslo ble hun innkalt til repletisjonsøvelse.

– Da gikk det virkelig opp for meg hvor mye jeg hadde savnet Forsvaret. Under oppholdet i Nord-Norge ble jeg oppmuntret til å søke utenlandstjeneste i Midt-Østen. De seks månedene jeg var i Libanon ville jeg

ikke ha vært foruten. Det var på alle måter utviklende, sier oberstløytnant Solheim, som deretter startet på Krigsskolen på Linderud.

– De tre årene der var en flott tid. Jeg kom til et miljø som knyttet kadettene sammen både faglig og sosialt. Varig vennskap med mange flotte mennesker i tillegg til særdeles lærerike studier – hva mer kan en ønske seg, spør Hilde Solheim.

Etter Krigsskolen gikk ferden til Garnisonen i Porsanger der hun var troppssjef i to år, etterfulgt av tjeneste ved Distriktskommando Nord-Norge i Harstad, nærmere bestemt på Krigsplankontoret. Her opplevde hun hvordan det er å arbeide med beredskapsplanverk (og krigsplanlegging) samt være midt i en omstillingsfase.

– Det var en god erfaring å ta med seg videre. Jeg kom senere til personellsiden ved Forsvarets Overkommando på Huseby før jeg dro ut i operativ tjeneste først som NK og deretter som bataljonssjef i Sanitets-

«Jeg vet at en del unge kvinner er i tvil om de skal satse på en karriere i Forsvaret. De skal vite at alt lar seg forene. Jeg angreir ikke et øyeblikk»

Hilde Solheim i samtale med lokalbefolkningen i Tsjad.

Foto: Forsvarets mediesenter

bataljonen på Setermoen. Deretter studerte jeg ved Stabsskolen før jeg ble leder ved Forsvarets personelltjeneste, Tilsetting, kompetansestyring og disponering, forteller Hilde Solheim

MER UTDANNELSE

Kunnskapssøkende og trang til faglig påfyll resulterte i Masterutdanning ved Forsvarets Høgskole. Der fikk jeg innføring i strategi og operasjoner, logistikk, militær teori og historie.

– Da jeg senere kom til Tsjad, ble det en sterk opplevelse. Jeg kjente noe til Afrika fra før, da jeg som ung backpacket både i Tanzania og Kenya, men det var noe ganske annet å stå ansikt til ansikt med nød og vold. Jeg tror ingen i Forsvaret som har tjenestegjort i konfliktfylte områder blir upåvirket av en slik opplevelse. Å være med på å bringe sikkerhet, helse og vann til et av verdens fattigste områder fremstår for meg som noe av det mest meningsfulle jeg har gjort i karrieren. For to år siden gjen-

nomførte jeg studier ved Forsvarets høgskoles sjefskurs hvor jeg fikk en bred innføring i norsk og internasjonal utenriks-, sikkerhets-, og forsvarspolitik. I fjor kom jeg hit til personellavdelingen ved Forsvarsstaben og er engasjert i organisasjonskultur og ledelse, sier oberstløytnant Solheim.

BLIR KJENT MED SEG SELV

Gjennom hele sin karriere har Hilde Solheim vært opptatt av kompetanseheving for å kunne møte nye utfordringer.

– Det gjelder ikke bare meg selv, men for alle på ulike nivåer. Jeg har vært så heldig å ha hatt ledere som har oppmuntret og inspirert meg til å komme videre. Som har tolket sin lederrolle slik at en skal gjøre andre gode og derigjennom skape profesjonelle og solide medarbeidere. Mennesker som får tillit evner som oftest å ta ansvar. Gjennom mine år i Forsvaret har jeg møtt mange ulike mennesker, stått overfor mange ut-

fordringer og krevende situasjoner. Det gjør at en blir kjent med seg selv og andre både på godt og vondt, påpeker Solheim.

Hun uttrykker håp om at kjønnsnøytral verneplikt vil gjøre at flere kvinner får kjenneskap til de ulike mulighetene og karriereveiene som finnes og roser Forsvaret som arbeidsplass.

– Å være gift og ha tre barn og samtidig kunne gjøre karriere krever en helt spesiell type arbeidsgiver. Min mann er også yrkesoffiser. Det innebærer at familien har måttet flytte til ulike steder i landet. Å flytte er i seg selv krevende for alle det angår. Forsvaret har lagt forholdene til rette på en slik måte at belastningen for familien har vært så liten som mulig. Jeg har opplevd Forsvaret som en meget fleksibel arbeidsplass. Jeg vet at en del unge kvinner er i tvil om de skal satse på en karriere i Forsvaret. De skal vite at alt lar seg forene. Jeg angrer ikke et øyeblikk, sier Hilde Solheim.

MANGE INNSPILL TIL NY REGJERING

Norges Kvinne- og familieforbund har vært tidlig på banen med en rekke innspill til den nye regjeringen. I et brev til forhandlingsutvalgene så tidlig som 16. september påpekte forbundsleder Elisabeth Rusdal at kommuneøkonomien, utdanning og familiens økonomi er hjertesaker for K&F.

Det uttrykkes bekymring for at mange skoler nedlegges. K&F mener at den lange reiseveien gjør at mange elever får en stor belastning som kan gå utover lærelysten og ikke minst fordi det blir mindre tid til fysisk aktivitet.

K&F mener at Staten bør overta ansvaret for omsorgslønn, men i et hvert fall sørge for at tilskuddet til dette formålet skal øremerkes i overføringen til kommunene. Innen helsesektoren peker K&F på betydningen av å opprettholde lokale fødeavdelinger og fødestuer, slik at fødende ikke påføres ekstra påkjenninger og utrygghet på grunn av lange avstander.

I brevet fra K&F pekes det igjen på kosthold og helse, skolemåltid som et forebyggende helsetiltak, opprettholdelse av kontantstøtten, foreldrepermisjon og foreldrepenger. I det hele tatt har K&F mye på hjertet. Det har de klart tilkjennegjort i forbundslederens brev.

Det kan leses i sin helhet på www.kvinnerogfamilie.no

REKORDHØYE MEDLEMSTALL GJØR KYSTEN TRYGGERE

Siden i fjor har Redningsselskapet fått over 10.000 nye medlemmer.

– Totalmedlemskap gir trygghet til båteieren samtidig som inntektene bidrar til at vi kan gjøre det enda tryggere å ferdes langs kysten vår, sier generalsekretær Rikke Lind. Hun påpeker at folk er mer bevisst på sjøsikkerhet og at det er av stor betydning at Redningsselskapet har fått nye og raskere redningsskøyter. – I tillegg er det slik at medlemsveksten også skyldes at merkevaren «Redningsselskapet» er tydeligere. Økt synlighet gjør at flere kjenner til oss og vet hva organisasjonen står for, fremhever Rikke Lind.

I dag har Redningsselskapet rundt 65.000 totalmedlemmer. Et slikt medlemskap gir fritidsbåteierne inntil tre timers fri assistanse fra redningsskøyte på sjøen og i havn. I tillegg får totalmedlemmene rabatt på forsikring, kurs og sikkerhetsprodukter foruten tilgang til Redningsselskapets døgnåpne servicetelefon (02016).

– Uten totalmedlemskap koster assistanse fra en redningsskøyte 2.950 kroner pr. påbegynt time. Båteierne har forstått at et medlemskap til 845 kroner både er trygt og lønnsomt, sier generalsekretær Rikke Lind.

Hvert år hjelper Redningsselskapet 12.000 personer. Rundt 5.000 er fritidsbåtfolk som får assistanse mellom mai og august. Årsakene er alt fra tau i propellen og tette filtre til grunnberøringer, båtbranner og hendelser der liv har vært i fare.

LIKESTILLINGSPRIS FOR PIONERARBEID

Negotia opplyser at YS' likestillingspris for 2013 er tildelt jurist Helga Aune for sitt pionerarbeid innenfor jus som redskap for vern mot diskriminering. Aune er postdoktor ved Institutt for offentlig rett ved Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo, og arbeider med arbeidsrett- og likestillings- og diskrimineringsrett. Hun er også medlem i to ekspertnettverk for EU-kommisjonen. Hun regnes som en pioner innenfor diskrimineringsjussen i Norge.

Prisen ble overrakt av YS-leder Jorunn Berland på YS-konferansen som nylig ble avholdt.

LUFTFORSVARET PÅ NETT I PERSONELLFORBUNDET

Personellforbundets HTV i Luftforsvaret er kommet med egne sider på pefo.no. Sidene er ment som en ekstraservice til Personellforbundets ansatte i Luftforsvaret.

– Dette gjør at medlemmene har relevant informasjon tilgjengelig hele tiden, sier Sverre Johan Enghaug, HTV i Luftforsvaret. Han har hovedansvaret for å oppdatere informasjonen på sidene.

– Jeg håper sidene blir brukt, ikke bare av Personellforbundets medlemmer, men også av andre som finner informasjonen interessant, sier han.

LOTTEFORBUNDET MARKERER SEG

I forbindelse med prosjektet «Prøvekjør Forsvaret med lottene» har Lotteforbundet fått bevilget midler fra Forsvarsdepartementet. Som virkemidler brukes brosjyrer, plakater og Roll Ups. Lotteforbundet er en frivillig og politisk uavhengig organisasjon for kvinner over 16 år med norsk statsborgerskap. Forbundet har om lag 25 lokalforeninger rundt om i landet. Lillestrøm og omegn Lotteforening er en av dem som er raskt ute med markeringen.

– Planen vår er å bruke kampanjen på hele Romerike. Vi ser at det fortsatt er kommuner i vårt fylke der Lotteforbundet ikke er representert. Derfor ønsker vi å synliggjøre oss i disse kommunene samtidig som vi skal øke interessen i de kommuner der vi er representert fra før, sier fungerende leder i Lillestrøm og omegn Lotteforening, May Kristine Andersen.

Forsiden på Lotteforbundets brosjyre.

KFB er et samarbeidsorgan
for følgende landsomfattende
humanitære, kulturelle og
faglige organisasjoner:

NEGOTIA

NETTVERK FOR
KVINNELIG BEFAL (NvKB)

NORGES KVINNE- OG
FAMILIEFORBUND (K&F)

NORGES LOTTEFORBUND (NLF)

PERSONELLFORBUNDET (Pefo)

REDNINGSSKAPET (RS)

HOVEDSTYRET

LEDER

Anne-Lise Johnsen
styreleder@kfb.no

NESTLEDER

Målfrid Kvarteig
birgmaa@gmail.com

MEDLEMMER

Anne-Sophie W. Bondeson (K&F)
bondeson@yahoo.no

Line Wigdal Raustein (NLF)
forbundsleder@lottene.no

Synnøve Lohne-Knudsen (NEGOTIA)
slk@negotia.no

May Britt Manin (RS)
maybritt.manin@maricom.no

Miriam Weierud (NvKB)
mweierud@mil.no

Inger Løwen (Pefo)
inger.lowen@pefo.no

SEKRETARIATET

ORG. SEKR. / DAGLIG LEDER
Hanne Guro Garder
hanne.garder@kfb.no

SEKRETARIATSMEDARBEIDER
Hilde Andrea Johansson
hilde.johansson@kfb.no

REDAKTØR
Jan Erik Thoresen
redaksjon@kfb.no

FYLKESKONTAKTER

AUST-AGDER

Gro Jareid
976 34 035
ghj.eid@gmail.com

HORDALAND

Bjarnhild Hodneland
928 93 155
bhodneland@gmail.com

OSLO OG AKERSHUS

Marita Randa
412 71 297
randa3marita@yahoo.no

SØR-TRØNDELAG

Liv Aasen Mjelde
905 38 051
l-aamjel@online.no

VEST-AGDER

Borghild Allende
994 78 353
borgall@online.no

BUSKERUD

Kari Harm
917 28 547
kaharm@online.no

MØRE OG ROMSDAL

Anne-Lise Johnsen
412 48 664
anlijohnsen@gmail.com

ROGALAND

Olaug Tveit Pedersen
913 82 124
olaug.t.pedersen@lyse.net

TELEMARK

Åsne Fjeld
971 18 822
aasnefj@online.no

VESTFOLD

Solfrid Bergan
975 34 676
godt.salg@start.no

HEDMARK

Aud Engum
992 76 217
audengum@broadpark.no

OPPLAND

Wenche Rolstad
402 44 896
wrwenche@gmail.com

SOGN OG FJORDANE

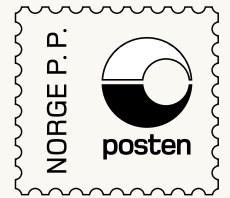
Reidun Skår
975 12 435
knut.skår@eninvest.net

TROMS

Emmy Iversen
977 62 598
emmyiversen@yahoo.no

ØSTFOLD

Inger Rognehaug
908 56 626
rognehau@online.no

STØTTEN TIL NATO STÅR STERKT

Foto: Marita Isaksen Wangberg, FD.

63 prosent av landets befolkning mener NATO-medlemsskapet trygger landet. Det viser en ny undersøkelse.

På oppdrag fra Folk og Forsvar har Opinion nylig gjennomført en meningsmåling om nordmenns holdning til NATO og annet internasjonalt forsvarssamarbeid. Målingen viser at 63 prosent mener NATO-medlemsskapet trygger landet. Blant menn mener 71 prosent dette, mens 54 prosent av kvinnene mener det samme. I aldersgruppen 18–34 år svarer kun 50 prosent at NATO-medlemsskapet trygger landet.

– Det er betryggende at NATO-støtten fortsatt er sterk i Norge. Samtidig ser vi at målingen gir grunn til bekymring på noen områder, spesielt når det

gjelder holdningen til NATO blant kvinner og unge. NATO er en bærebjelke i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik og har bidratt til at vi har levd i fred i snart sytti år. Vår frihet og selvstendighet er selve grunnsteinen i det norske samfunnet. Dette må vi aldri ta for gitt, sier forsvarsminister Ine Eriksen Søreide i en kommentar.

To av tre (64 prosent) er helt eller delvis enig i at Norge bør delta med styrker i NATO-operasjoner med FN-mandat. Det er en nedgang fra i fjor, da tre av fire (76 prosent) mente det samme.

– Det er naturlig at noen er tilbakeholdne med å støtte militære operasjoner utenlands. Dette er svært alvorlige spørsmål. Norge har bidratt i flere ulike internasjonale operasjoner over lang tid, og det kan ha skapt slitasje. Regje-

Forsvarsminister Ine Eriksen Søreide møtte generalsekretær Anders Fogh Rasmussen i NATO på forsvarsministermøtet i Brussel.

ringen mener likevel at Norge skal bidra til internasjonal sikkerhet og stabilitet, også med militære virkemidler hvor dette er egnet, legitimt og skjer i samarbeid med andre, sier forsvarsministeren.

Hvordan skape et trygt og robust samfunn?

Klikk deg inn på

www.kfb.no

KFB
Kvinnens Frivillige Beredskap